

*Präst,
Nathan Brown*

Nathan Brown, 46

När jag växte upp hade världen ett magiskt skimmer över sig – det fanns någonting vackert i allt omkring mig. Kanske var det därför jag tidigt bestämde mig för att följa guds väg genom livet. Andra barn talade med sina fäder, men jag hade ingen far, så jag talade med gud. Min mor uppfostrade mig med sträng, men rättvis hand. Hon var en god mor, och jag var en god son. Jag önskar att jag vuxit upp till en god man. Så är inte fallet.

Min far dog av kopporna när jag var två år gammal, men min mor redde sig och tog över det väveri som far ägde. Tydligen kallades hon för »sidendamen« nere i byn. Ironin syftade väl både på hennes omilda humör och vår produktion av grova bomullstyger.

Jag levde ett ensamt liv som barn och tog privatlektioner hos en äldre man vid namn Steven Laugh. Herr Laugh var duktig, och lärde mig allt om vår nation och dess grundstommar. Han skolade mig ordentligt i kristendomen, och det som jag inte redan hade från min mor i bibelkunskap, gav han mig.

Kanske var det inte konstigt att jag vid min sjätte födelsedag bara hade en önskan; att få bli präst. Min mor glädde sig över min önskan och påpekade att det krävdes ett rent och ärligt hjärta för att ha en sådan önskan vid så unga år. Hon sa även att jag skulle få ge mig till tåls några år. Dessa år skulle komma att fyllas med hårda studier och drömmar om ett liv jag aldrig fick uppleva.

När jag fyllde femton flyttade jag från mitt hem i Virginia till Boston för att läsa på bibelskola. Det var hårda studier, men det var inget problem för mig. Jag var van vid att gå upp tidigt och arbeta hårt; det krävdes av mig i hemmet. Då var det värre för andra som hade skickats dit av föräldrar som hoppats att de skulle kunna tvinga sina barn att ta emot guds heliga löfte. Jag kände ingen respekt för dem. Sann tro kommer inifrån – den kan aldrig påtvingas.

Vid tjugo års ålder påbörjade jag min utbildning mot prästerskapet. Jag studerade vid Bostons universitet i fem år och under den tiden kände jag en glädje som jag aldrig känt tidigare.

Guds närhet var påtaglig och jag kunde knappt vänta på att få förkunna hans lära. Min mor var stolt över mig, men tyvärr hade hennes hälsa försämrats gradvis sedan jag lämnade hemmet. Genom brev höll vi en god kontakt och jag tror att det betydde mycket för henne.

Året jag fyllde trettio dog min mor, och jag jordfäste henne själv. Skaran som samlats till begravningen var inte stor: en representant från väveriet, min fars syster och jag själv. Väveriet såldes till vår anställde förman och godset som mor bott på in i det sista bortauktionerades. Pengarna skänkte jag till den församling jag precis tillträtt.

Jag hade fått erbjudandet om att ta över en församling i norra Virginia där den förre prästen hade lämnat jordelivet. Jag tog över ämbetet med glädje och blev snabbt vän med människorna i det lilla samhället. Jag trivdes med mitt arbete och på min fritid skrev jag mycket dikter.

För tre och ett halvt år sedan bröt kriget ut. Det vi fruktat så länge kom över oss som ett moln av ondska. De flesta unga männen i byn tog värvning och vi som var kvar såg med stolthet hur pojkarna gav sig ut för att försvara våra ideal. Ingen reflekterade över att kriget kunde bli långvarigt och smärtande. Prognosen om en snabb seger ingav hopp och tro.

När över hälften av dem som gett sig in i kriget rapporterats döda insåg jag att det fanns mer för mig att göra ute på fältet än hemma. Jag rapporterade in mig som tjänstvillig kaplan och det dröjde inte länge förrän jag fick en placering.

Jag skulle förkunna den lutherska protestantismen bland soldater från hela nationen. Inför mig var de alla lika, även om det skall sägas att de flesta inte var guds bästa barn. Jag följde med i fält och till en början kändes det som om jag gjorde en skillnad för soldaterna. Att jag kunde vara så naiv ter sig skrämmande idag – jag tyckte mig se allting så klart. I själva verket var jag blind som en mal.

Jag fick höra många berättelser från soldaterna; den ena värre än den andra. Allt som de någonsin gjort fel lämnades på mig och mina skuldror, men vad de än hade gjort, förtjänade ingen av dem att gå under på slagfältet. Ingen gör det.

Jag hade många problem under det första året i fält. Jag hade svårt att sova och drömde ofta mardrömmar. Ofta såg jag min mor och hennes hårda ansikte anklagade mig för att vara skenhelig, kättersk och förlorad. Jag hade också svårt att äta, och det kändes svinaktigt att inte äta upp den ojämnt stora portion som tilldelats mig när soldaten bredvid bara fått hälften. Jag åt trots allt oftast bland männen – det var bland dem jag behövdes.

Ju längre tiden gick, desto mer vände jag mig. Ju fler slag jag bevittnade, desto kallare blev jag. Och framförallt: Ju mer tiden gick, desto längre kom jag från gud. Människan kan göra så vackra saker, och vi hade alla hängett oss åt det fulaste som finns. När vi följde sydstaternas arméer uppspelades ofta syner som jag aldrig kunnat föreställa mig: Hem satta i brand, kvinnor våldtagna och män lemlästade. Det skall sägas, att där vi drog fram i syd såg det säkert lika illa ut.

Slaget vid Antietam var det värsta jag någonsin sett. 23.000 man dog under ett fåtal dagar och vi präster, guds män, fick stå bredvid och se all galenskap. När den sista regelrätta bataljen utkämpats begav jag mig ut på slagfältet för att ge själasörj åt de män som låg döende därute.

Jag vandrade genom ett fält av krossade drömmar, ett fält av unga män på väg att sluta sina unga liv på de mest vidriga sätt; män som slagits för en och samma nation; män som före kriget kanske varit vänner. Den tjocka krutröken låg fortfarande tung som höstlig dimma och det var svårt att andas. Inte bara för att röken trängde in i lungorna, utan framförallt på grund av lukten; lukten av bränt kött som gjorde mig fruktansvärt illamående.

En liten bit in på fältet såg jag en av de våra ligga i svåra smärtor. Jag skyndade till undsättning och såg till min glädje att det var hans ben som var skadat, och att det än fanns tid för räddning. Jag böjde mig ner över honom och sade att vi skulle rädda honom, att det fanns hopp.

Han såg på mig en längre stund utan att svara, och frågade sedan om hans ben kunde räddas. Jag såg att det var illa skadat och skakade på huvudet. Under andra omständigheter och med bättre utrustning kanske läkarna hade kunnat skona det, men som det såg ut nu var det omöjligt. Omöjligt.

Efter tre evighetslånga sekunder sade han något som skull komma att förändra hela mitt liv; han bad mig skjuta honom. Samtidigt som hans mun öppnades viste jag inom mig vad han skulle säga, och jag var tvungen att höra bön. Jag visste inte hur jag skulle reagera; tanken på att skjuta honom fick mig att bli svimfärdig. Det kändes som om röken tätnade – som om världen inte längre fanns omkring oss. Bara han och jag, väntandes på mitt val.

Jag frågade flera gånger om det verkligen var hans önskan, och han upprepade gång på gång att det inte fanns någon mening för honom att leva utan ben. I mitt sinne frågade jag gud varför mannen fått behålla livet om det ändå förlorat sin mening. Inget svar fanns inom mig, och det var när jag såg hans bedjande ögon sista gången som jag bestämde mig.

I samma stund som skottet brände av ångrade jag mig. Jag föll till marken och grät; grät för mig själv, mannen jag mördat och vår nation. Ett stilla regn föll; guds tårar som blötte myllan omkring mig.

Den dagen var den sista jag bad gud om hjälp. Han lämnade mig ensam i dimman på slagfältet. För det kunde jag inte förlåta honom.

Kanske är det jag som har gjort fel? Är det därför gud vänder sitt ansikte från mig? Jag trodde att jag följde hans vilja när jag sköt soldaten i Antietam. Men sedan det hände har bara tomheten blivit större och större inom mig. Har jag svikit min tro, eller har min tro svikit mig?

Fyra månader senare hade vi slagit läger vid ett samhälle som bara några veckor tidigare hade varit ockuperat av konfederationens armé. Det var en välbehövlig vilopaus efter en lång tids marscherande, och vi var alla glada att slippa höra dånet av kanoner och känna lukten av krutrök, om än bara för ett litet tag.

En kväll hade jag bestämt mig för att ta en promenad. Jag ville se hur befolkningen mådde och jag förväntade mig inte att få se välmående

amerikaner med trinda bukar, men hade jag bara fått möta svultna människor den kvällen hade det varit bra mycket bättre än det jag fick se.

Halvägs till byn låg en liten lada och jag kunde inte undgå att höra att någonting pågick därinne. Rop och brak avlöste varandra, och jag var tvungen att se efter vad som hände därinne. Försiktigt gick jag fram och kikade in genom ett gammalt kvisthål.

Där fick jag se hur en man höll fast en kvinna och höll för hennes mun medan en annan man penetrerade henne. Hon grät och skrek, men de fortsatte hårdare och nästan ivrigare ju mer hon skrek.

Jag kunde ha gått in direkt och förhindrat dem från att fortsätta, men det gjorde jag inte. Jag var som trollbunden; någonting som jag inte tidigare känt höll kvar mig vid det där sabla kvisthålet. Det tog säkert flera minuter innan jag förmådde mig att avbryta det hela.

När jag stormade in blev båda männen så förskräckta att de nästan tänkte skjuta mig. Efter några sekunder kom de på andra tankar, drog upp sina byxor och sprang därifrån. Kvar var jag och den arma varelsen de skändat. Hon kastade sig i mina armar och grät, fortfarande naken.

Gud ska veta att jag aldrig sett hur en kvinna såg ut där nere. Mina blickar vandrade över hennes kropp. Jag skämdes för min lusta, och mitt vidriga sätt att behandla en människa i nöd. Efter ett tag lugnade hon sig, reste sig upp och klädde nästan oberört på sig. Innan hon gick ut genom dörren vände hon sig om och sade tack. Ordet gick genom mig som en kula. Om hon bara hade vetat hur länge jag sett på innan jag avbröt det hela skulle hon säkerligen frukta mig på samma sätt som hon fruktade männen.

Jag har levt med kriget länge nu, och jag ser ingen utväg. Båda sidor har kommit för långt för att ge sig. Vad som krävs nu är att soldaterna tar slut eller att männen reser sig mot befälhavarna.

Hursomhelst har jag begärt förflyttning från slagfälten. Jag orkar inte med att se fler mannar dö. Jag har fått tillfället att följa med fyra män på ett uppdrag i Apallacherna. En officer har mördats i ett fort däruppe och en präst har begärts, varför vet jag inte, men jag står gärna till tjänst. Jag beger

mig gladeligen till Harrisburg för att möta upp med de andra och för att få instruktioner. Allting är bättre än slagfälten och fältlivets kalla anlete.

Att vandra genom guds prövningar får mig att tänka på om jag verkligen är lämplig som präst. Jag vill känna lyckan igen; lyckan över att sprida Kristi lära bland människorna. Men om ingen lyssnar, inte ens jag själv, vad är det då för mening med mitt liv?

Nathan Brown är en man i svår konflikt med sitt inre. Han har förlorat sin tro till allt som var honom beligt genom kriget. Han har svikit sig själv och, än värre, sin gud.